

نگاهی اجمالی به شرکای عمده در تجارت بین المللی سویا

written by شهناز آقایی | ۹ فروردین ۱۴۰۳

به گزارش **نره بین بورس**، حسین شیرزاد، تحلیل گر و دکترای توسعه کشاورزی به تجارت بین المللی سویا پرداخت.

متن کامل یادداشت به شرح است:

دانه سویا که هزاران سال پیش در آسیا کشت می شده، امروزه به یکی از متنوع ترین و پرمصرف ترین محصولات کشاورزی در سطح جهان تبدیل شده است. کاربردهای سویا در صنایع مختلف، از سس سویا و توفو در غذاهای آسیایی گرفته تا روغن سویا و نقش مهمی که در خوراک دام دارد آن را به عنوان منبع پروتئین اولیه برای تولید دام و طیور در سراسر جهان تبدیل نموده است. حدود دو سوم دانه های سویا در جهان به کنجاله سویا برای خوراک طیور و دام تبدیل می شود. طی دو دهه گذشته، تولید جهانی سویا بیش از دو برابر شده است. بازار جهانی سویا در سال های اخیر رشد قابل توجهی داشته است. در سال 2019، تولید به 336 میلیون تن رسید و این رشد به 353 میلیون تن در سال 2020 افزایش یافت.

گسترش بازار ناشی از تطبیق پذیری، افزایش "وگانیزم" و آگاهی سلامت در کشورهای غربی است. سویا غنی ترین و ارزان ترین منبع پروتئین در جهان برای حیوانات و رژیم غذایی مردم و دومین منبع بزرگ روغن نباتی است. به طور کلی، دانه حاوی 17 درصد روغن و 63 درصد کنجاله است که 50 درصد آن پروتئین است. سویا بیش از 10 درصد از ارزش کل تجارت جهانی کشاورزی را تشکیل می دهد. با توجه به تقاضای بالا و کاربردهای گسترده، قراردادهای آتی سویا به طور فعال در بورس کالاهای جهانی معامله می شود. بورس کالای دالیان (DCE) و هیئت تجارت شیکاگو (CBOT) دو بورس عمده هستند که قراردادهای آتی سویا را ارائه می دهند. این قراردادها برای فعالان بازاری که درگیر پوشش ریسک و فعالیت های سفته بازی هستند، ضروری است. بازار جهانی سویا در چند سال گذشته به طور پیوسته در حال افزایش بوده است.

تحقیقات بازار پیش بینی می کند که ارزش بازار جهانی سویا از میلیارد دلار به میلیارد دلار تا سال 2025 افزایش یابد. عوامل اصلی که باعث افزایش قیمت سویا می شوند از این واقعیت نشأت میگیرد که دانه سویا به دلار آمریکا قیمت گذاری می شود. بنابراین، قیمت سویا، تابع قدرت دلار است. دلار ضعیف تر به معنای قیمت های بالاتر و دلار قوی تر به معنای قیمت های

پایین تر است. ایالات متحده هژمونی تولید بر بازار سویا در جهان دارد بنابراین، عوامل سیاسی و محیطی در ایالات متحده می تواند به طور قابل توجهی بر قضایای تولید جهانی سویا تأثیر بگذارد. روغن سویا با روغن های دیگری مانند روغن کلزا و روغن کرچک رقابت می کند. تغییرات در قیمت گذاری و در دسترس بودن این روغن های جایگزین می تواند بر تقاضا برای روغن سویا تأثیر بگذارد.

شرکت هایی از جمله Archer-Daniels-Midland Co. و Bunge در حال رقابت برای افزایش ظرفیت فرآوری سویا هستند، اقتصادهای نوظهور در کشورهایی مانند هند و چین ممکن است باعث رشد آتی تقاضا برای سویا شوند با رشد طبقه متوسط زیرا جمعیت افزون تری از آنها شروع به مصرف گوشت بیشتر می کنند. در الگوی کشت؛ دانه های سویا برای سطح زیر کشت با ذرت رقابت می کنند. بنابراین یارانه های اتانول انگیزه ای برای کشاورزان در ایالات متحده و کارائیب ایجاد می کند تا سطح زیر کشت بیشتری را به ذرت اختصاص دهند. اگر این یارانه ها متوقف شود، تولید سویا می تواند افزایش یابد. بیشتر تقاضا برای سویا به مزایای سلامتی آن مرتبط است و تحقیقات پزشکی در این زمینه ممکن است بر قیمت ها تأثیر بگذارد. دانه های سویا به دلیل مزایای سلامتی خود مورد تحسین قرار گرفته و منبع غنی پروتئین هستند به نحوی که می توان آنها را چندین بار در هفته با خیال راحت مصرف کرد. دانه های سویا که به دلیل "خواص استروژنی و ضد استروژنی" خود منحصر به فرد هستند، اثرات مفید بر سلامتی دارند و سرشار از ویتامین های گروه B، فیبر، پتاسیم، منیزیم و پروتئین با کیفیت بالا و حاوی هر 9 اسید آمینه ضروری هستند.

نخبگان دنیای سلامت؛ پروتئین سویا را کامل می دانند. در نهایت مشکلات لجستیکی، مانند کمبود ذخیره سازی، هم بر قیمت های صادراتی سویا تأثیرگذار است. تجارت بین المللی سویا به ظرفیت شبکه ای بستگی دارد که تامین کنندگان و بازارها را با هزینه ای معقول به هم متصل می کند. در گذشته گلوگاه های لجستیکی عامل اصلی قیمت سویا بودند، بنابراین، لجستیک تجاری ستون فقرات تجارت بین المللی سویا را تشکیل می دهد و حمل و نقل کالا، انبارداری، ترخیص، کارایی بندر و زیرساخت، سیستم های پرداخت و بسیاری از کارکردهای دیگر را در بر می گیرد در دنیای تجارت سویا؛ راه های زیادی برای سرمایه گذاری در دانه های سویا وجود دارد، از جمله از طریق خرید و فروش سهام سویا، CFD سویا، ETF سویا، آتی سویا، و گزینه های آتی سویا، از سویی قیمت سویا اغلب در کنار قیمت سایر کالاهای کشاورزی حرکت می کند. بنابراین، معامله گران اغلب روی دانه های سویا در رابطه با سایر کالاهای کشاورزی از طریق معاملات اسپرد، که در آن دو قرارداد آتی مختلف سویا به طور همزمان خرید و فروش می شوند، شرط می بندند.

سویا به صورت غلات، روغن و کنجاله معامله می شود و چهار شرکت تجاری بزرگ، Archer Daniels Midland (ADM)، Bunge، Cargill، Louis Dreyfuss بیش از 70 درصد تجارت جهانی سویا را در دست دارند. تولید جهانی سویا تحت سلطه سه کشور بزرگ تولیدکننده است. این کشورها با هم بیش از 80 درصد از عملکرد جهانی سالانه را تولید می کنند. ایالات متحده که حدود یک سوم عرضه جهانی سویا را تولید می کند، اولین تولید کننده سویا در سراسر جهان است و سالانه حدود 108 میلیون تن تولید می کند. برزیل با تولید حدود 87 میلیون تن در سال در جایگاه دوم قرار دارد و آرژانتین با تولید حدود 53 میلیون تن در سال سوم است. سایر مناطقی که تعداد قابل توجهی دانه سویا تولید می کنند عبارتند از چین، هند، پاراگوئه، کانادا، مکزیک و اتحادیه اروپا؛ در این میان ایالات متحده یک بازیگر اصلی در بازار جهانی سویا است و انتظار می رود در سال 2024، ایالات متحده دومین تولید کننده، مصرف کننده و صادرکننده دانه سویا باشد. رشد مداوم در ظرفیت پردازش سویای ایالات متحده به دلیل برنامه اخیر ایالات متحده برای افزایش استفاده از سوخت زیستی و کاهش نفت در ترکیب سوخت ملی است. برزیل بزرگترین تولید کننده و صادرکننده سویا در جهان است. تقاضای کلی چین برای سویا باعث رشد تداوم تجارت سویا در آمریکا شده، چین بزرگترین مصرف کننده و واردکننده سویا در جهان است.

انتظار می رود واردات سویا به چین افزایش یابد. انتظار می رود رشد بخش پروتئین حیوانی باعث افزایش واردات سویای چین

به میزان تقریبی 97 میلیون تن برای سال بازاریابی 2024 شود. چین از اصل تنوع در تامین سویا حمایت می‌کند و پویایی بازار، عرضه، تقاضا و قیمت‌ها نقش مهمی در تعیین خرید محصولات کشاورزی این کشور دارند. طی یکدهه قبل ایالات متحده بزرگترین صادرکننده سویا بود و تقریباً هیچ وارداتی نداشت از منظرشرکای تجاری عمده برای سویای ایالات متحده باید عنوان نمود که در طول 5 سال گذشته، چین بزرگترین خریدار سویای ایالات متحده بوده است و بیش از 40 درصد از حجم صادرات سویای ایالات متحده را تشکیل می‌دهد اما جنگ تجاری بین ایالات متحده و چین در سال 2018 قواعد بازی را تغییر داد. ایالات متحده به سختی سویا وارد می‌کند و وقتی این کار را می‌کند، منابع متفاوت است. کانادا و آرژانتین بزرگترین تامین کنندگان سویای مورد نیاز آمریکا بین سال‌های 2018-2022 بوده‌اند. نقشه روابط تجاری چهار صادرکننده بزرگ سویا به غیر از ایالات متحده نشان می‌دهد که چین یک شریک برتر برای هر یک از این کشورها به جز پاراگوئه است.

برزیل بزرگترین صادرات دانه سویا در جهان را دارد با این حال، بیش از 70 درصد از صادرات سویای برزیل به چین می‌رود. اتحادیه اروپا با 8 درصد بزرگترین شریک بعدی برزیل است. آرژانتین نیز شریک اصلی چین است و بیش از 80 درصد از صادرات سویا آن به چین می‌رود. مصر با 7 درصد در ریف بزرگترین شریک بعدی آرژانتین قرار می‌گیرد. جالب اینجاست که بزرگترین شریک تجاری پاراگوئه آرژانتین است که یکی از صادرکنندگان عمده سویا نیز می‌باشد. آرژانتین بیش از 70 درصد از صادرات سویای پاراگوئه را در اختیار دارد. روسیه با 12 درصد بزرگترین شریک بعدی پاراگوئه است. کانادا تنها صادرکننده برتر است که یک شریک با بیشترین سهم از بازار ندارد. بزرگترین شریک تجاری کانادا چین است که 24 درصد از صادرات آن را به خود اختصاص داده است. ترکیه، کره جنوبی و اتحادیه اروپا نیز شرکای تجاری مهمی برای سویای کانادا هستند. تحلیل مناسبات و روابط تجاری چهار واردکننده بزرگ سویا در جهان نشان می‌دهد که همچنان؛ چین بزرگترین واردکننده سویا در جهان است و 63 درصد از واردات سویای خود را از برزیل از سال 2018 تا 2022 تامین می‌نماید.

ایالات متحده با تقریباً 30٪ دومین تامین کننده بزرگ بود. اتحادیه اروپا همچنین مقدار زیادی سویا از برزیل و ایالات متحده وارد می‌کند. آنها با هم بیش از 80 درصد از واردات سویای اتحادیه اروپا را تشکیل می‌دهند. کانادا و اوکراین تامین کنندگان جزئی دیگر هستند. مکزیک تقریباً تمام واردات سویا خود را از ایالات متحده و برزیل تامین می‌کند و ایالات متحده به تنهایی 88 درصد از واردات سویای مکزیک را از سال 2018 تا 2022 به خود اختصاص داده است. آرژانتین از این نظر منحصر به فرد است که هم واردکننده و هم صادرکننده عمده دانه سویا است. همانطور که قبلاً ذکر شد، مقدار قابل توجهی سویا به چین صادر می‌کند طرفه اینکه مقدار قابل توجهی سویا از پاراگوئه نیز وارد می‌کند. سویای وارداتی از پاراگوئه به میزان قابل توجهی از صنعت خردایش سویای آرژانتین پشتیبانی می‌کند، زیرا آرژانتین درآمد صادراتی بسیار زیادی از کنجاله سویا دارد.

اصولاً کنجاله سویا دارای چگالی متوسط 0.6 n/m^3 است که به میزان قابل توجهی کمتر از محصولات غلات معمولی است که حدود Tn/m^3 است. همچنین دارای رطوبت و محتوای روغن بالاتری است و نسبت به اکثر محصولات غلات جریان آزاد کمتری «چسبندگی» و تمایل به متراکم شدن، دارد «اولین و مهمترین تفاوت بین طراحی سیستم‌های حمل و نقل برای کنجاله سویا و سایر غلات، سطح گرد و غبار و اشتعال پذیری غبار است». اما کشورهای کارائیب در لجستیک کنجاله ضعیف هستند. آرژانتین از آمریکا و برزیل هم سویا وارد می‌کند. انتظار می‌رود صادرات سویای برزیل در سال 2024 در مجموع به 99 میلیون تن برسد که از 98 میلیون تن در سال 2023 اندکی افزایش یافته است. پیش‌بینی‌ها هم از افزایش 4 درصدی در کنجاله سویا را از 53 میلیون تن در سال 2023 به 55 میلیون در پایان سال 2024 حکایت دارد. با رشد تولید بیودیزل از سویا در ایالات متحده و کشورهای دیگر، و رشد مداوم تقاضا برای کنجاله سویا در بازارهای شرقی و خاورمیانه، به نظر می‌رسد سویا و محصولات مشتقات آن بخش قابل توجهی از تجارت محموله‌های فله در آینده قابل پیش‌بینی باشد.